

El retorn de la gran aventura de Corto Maltès

XAVIER CERVANTES

A diferència del que passa en el còmic nord-americà, els grans personatges de la historieta europea han sigut poc promiscus i poques vegades s'han associat a més d'un autor. Per això mateix agafen volada d'esdeveniment casos com el de Corto Maltès, l'aventurer creat per Hugo Pratt, que torna a la vida vint anys després de la mort de l'autor italià. El guionista Juan Díaz Canales (*Blacksad*) i el dibuixant Rubén Pellejero (*Dieter Lumpen*) recuperen el personatge sense la intenció de trair-lo o de fer-ne una revisió autoral. El nou Corto Maltès és Corto Maltès. El còmic manté les quatre tires de vinyetes per pàgina, les el·lipsis narratives i els característics jocs de primers plans i plans generals, i el dibuix s'identifica amb l'estil que Pratt va depurar cap a la meitat de la sèrie, a finals dels 70.

Una altra de les decisions assenyades de Díaz Canales ha sigut situar la història en un dels forats cronològics que Pratt va deixar sense omplir en els dotze àlbums originals: aquest trepidant *Sota el sol de mitjanit* seria la continuació del primer àlbum del Corto Maltès de Pratt, *La balada de la marsalada*, i passa entre Alaska i el Canadà l'any 1915. El mariner de l'arracada i l'abric blau encadena aventures al gran nord despullant la cobdícia i l'ambició i buscant un bocí de dignitat en el camí. Romanticisme, acció i pessimisme. Pur Corto Maltès. ♦♦

SOTA EL SOL DE MITJANIT
JUAN DÍAZ CANALES I RUBÉN PELLEJERO
TRAD. ERNEST RIERA
NORMA
96 PÀG. / 19,50 €

CARLOS PÉREZ DE ROZAS / EFE

El discret seny ordenador del catalanisme antifranquista

JAUME CLARET

Jaume Claret és un dels autors més importants del catalanisme antifranquista. Dos fets diferencials, entre molts d'altres, ajuden a entendre la Catalunya sota el franquisme: la societat civil i el catolicisme. La primera s'ha convertit en un recurs retòric buit (quan no manipulat interessadament), però que partia d'una realitat concreta: un teixit associatiu divers, complex i promiscu, substituït de les mancances estatals i còmplice creixent de l'oposició democràtica. El segon, en canvi, sembla haver caigut en l'oblit com si l'actual laïcisme ens impedís apreciar en la seva justa mesura la seva rellevància i omnipresència. Ras i curt: sense l'Església difícilment s'entén el franquisme, però encara menys l'antifranquisme.

El jurista Josep Maria Vilaseca Marcet (Barcelona, 1919-1995) en-

carna la importància d'ambdues circumstàncies. A partir de la profunda religiositat familiar i de la seva implicació en l'associacionisme catòlic, va veure's alineat en el bàndol dels vencedors, tot integrant-se en l'elit funcional del nou règim com a advocat de l'Estat i en la intel·lectual dels seus contactes i conviccions religioses. La mateixa fe que l'havia aproximat al nacionalcatolicisme va acabar allunyant-lo, en sentir-se creixentment incòmode amb "la simbiosi establerta entre Església i poder polític".

Els primers moviments de dissensió es van articular a través d'una fracassada militància en la democràcia cristiana espanyola (immunitzat així contra futurs partidismes), una progressiva implicació cívica i una profunda reflexió sobre el compromís social, arran de les encíclics de Joan XXIII. Tot

UN PAÍS A L'OMBRA.
VIDA DE JOSEP MARIA VILASECA
JORDI AMAT
L'AVENÇ
310 PÀG. / 21 €

plegat va quallar a finals dels seixanta, en renunciar a la seva plaça per posar la seva professionalitat i diners, en perfecta sintonia amb la seva dona, Maria Teresa Roca –de l'imperi dels sanitaris i la calefacció–, "al servei d'empreses de millorament col·lectiu". A partir d'aleshores, Vilaseca és arreu. Convençut de la funció social del diner, va comprometre's "en la construcció d'una alternativa ideològica que tenia en el centre la justícia social i el reforçament del teixit civil del país". Sempre amb discreció: "Al rovell de l'ou, però a l'ombra". Aquesta reserva va accentuar-se amb la Transició, quan el focus es trasllada a la política, i malgrat la seva col·laboració amb els presidents Tarradellas i Pujol, l'accelerada transformació de la societat va afavorir-ne l'oblit.

Fe profunda i cervell ordenat

Jordi Amat torna a la biografia després d'*El llarg procés* (Tusquets, 2015) per recuperar la memòria d'un burgès heterodox, d'un cristià progressista, d'un home de fe profunda i cervell ordenat, element fonamental en la reconstrucció del país, especialment durant el tardofranquisme. El seu nom apareix vinculat a empreses editorials (de Cuadernos para el Diálogo a Edicions 62 i Laia), periodístiques (*El Correo Catalán*) i educatives (d'Esade a Betània Patmos), entre moltes altres. Amb tot, seria l'entramat fundacional creat pel matrimoni Vilaseca-Roca allò que els identificaria més clarament, amb l'Institut Pacis com a casa mare i les Jaume Bofill i Serveis de Cultura Popular com a vaixells insígnia.

Un país a l'ombra és la vindicació d'una vida i, alhora, d'un món que va ser essencial per a la supervivència i posterior recuperació catalana i catalanista. L'obra pivota sobre l'arxiu privat de Vilaseca i, especialment, sobre les seves notes d'agenda, reflexions i textos autobiogràfics. Aquest ric material facilita la difícil tasca d'introspecció en el personatge, tot convertint el risc de quedar segrestada la veu del biògraf per la del biografat en oportunitat per accedir en primera persona a un món injustament oblidat. ♦♦

Carta al pare

JOAN GARÍ

A poc a poc, en un lent i dramàtic degoteig, els últims supervivents de l'Holocaust, els que ja tenien, al *lager*, ús de raó però, pels motius que fóra, encara no havien tingut ocasió de fer públic el seu testimoni explícit, van cisellant per a la posteritat el seu relat.

Es tracta, en la majoria dels casos, d'històries que ens fa l'efecte que ja s'han contat massa vegades; tanmateix, en cada ocasió que algú hi torna s'afegeixen, a un argument universal, matisos nous, detalls inèdits, dolors privatis i intransferibles. Marceline Loridan-

Ivens –Marceline Rozenberg, de fadrina– té 14 anys quan és deportada, amb el seu pare, a Auschwitz-Birkenau. Som a l'any 1944. Són dos dels 76.500 jueus francesos que la despietada i insensible col·laboració gal·la transportarà a les granges humanes del Reich, allà on la condició humana mutarà en dimensions insòlitàment brutals. El pare es queda a Auschwitz (el nom amb què els alemanys coneixen la població polonesa d'Oświęcim, a cinquanta quilòmetres a l'oest de Cracòvia). La filla és conduïda fins a Birkenau, el subcamp situat a poca distància de l'anterior. Birkenau és l'autèntica fàbrica de cadàvers del complex (un milió llarg hi van desaparèixer als sinis-

I TU NO VAS TORNAR
MARCELINE LORIDAN-IVENS
BROMERA / SALAMANDRA
TRAD. LLUÍS-ANTON BAULENAS
84 PÀG. / 12,95 €

tres crematoris, dinamitats per les SS abans de l'alliberament soviètic). Però els papers s'inverteixen: el pare no sobreviurà, la filla sí.

Sobreviure, salconduït moral

Froim Rozenberg Szlhama, el pare de Marceline, arribarà a eixir d'Auschwitz, però desapareixerà en el caos posterior. Ella, al seu torn, farà cap a Bergen-Belsen i d'allí a Ragutin, una fàbrica d'avions prop de Leipzig. Això li salva la vida. Setanta anys després, *I tu no vas tornar* és la carta commovedora que la filla escriu al progenitor absent. Una relació especial els unia (no com amb la mare, que és més freda i distant), i el lligam s'ha mantingut intacte més enllà de la mort.

Ara que ja no ens impressiona res, immersos en la narcosi sempiterna de les pampallugues audiovisuals i cibernetiques, potser alguns lectors escollits sabran trobar en aquest opuscle (escrit amb la col·laboració de Judith Perrignon i eficaçment traduït per Lluís-Anton Baulenas) algunes constants del bon estil francès i detalls inoblidables com ara la sensació –per a una adolescent– de ser observada, nua, pel doctor Mengele: "Els cossos al nostre voltant eren premonitors i ens hi vèiem, ens acostaven al que nosaltres estàvem a punt de convertir-nos".

La promiscuïtat desfiguradora del camp era la pitjor turpitud. Sobreviure, llavors, era rebre per sempre més el salconduït moral del testimoni. ♦♦